

تلاش تندروها برای خروج ایران از NPT

معصومه معظمی: اتفاقات روزهای اخیر در روابط ایران و غرب پس از صدور قطع‌نامه شورای حکام، احتمال توقف مذاکرات هسته‌ای و به بن‌بست رسیدن برجام را تشدید کرده است. اتفاقی که جدای از تبعات سیاسی آن، تأثیرات اقتصادی بسزایی بر معیشت و سفره کوچک‌شده مردم خواهد داشت. اما در این شرایط شکننده، برخی از جمله حسین شریعتمداری، مدیرمسئول روزنامه کیهان بدون درنظرگرفتن وضعیت جامعه، برای سفره‌های خالی مردم نسخه می‌پیچد و در اقدامی احساسی، ۲۱ خرداد در روزنامه خود برای نمایندگان ملت تعیین تکلیف کرده و آنها را تشویق می‌کند که برای مقابله با صدور قطع‌نامه شورای حکام علیه جمهوری اسلامی، از NPT خارج شویم!

هم‌بن ۹۸ بود که نمایندگان طرح خروج از پیمان منع گسترش هسته‌ای (NPT) را به هیئت رئیسه دادند و قرار شد بعد از انتخابات مجلس این طرح در دستور کار قرار گیرد. در این طرح آمده است: «دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است به منظور اقدام متقابل در برابر نقض تعهدات طرف‌های آمریکایی و اروپایی برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) در صورت ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت سازمان ملل بلافاصله ضمن خروج از پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) اجرای تمامی الزامات ذیل این پیمان را ملغی و انجام کلیه همکاری‌های نظارتی با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را قطع کند.براساس این طرح، وزارت امور خارجه و سازمان انرژی اتمی موظف شدند یک هفته پس از ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت سازمان ملل، گزارش جامعی را درخصوص اقدامات انجام‌شده مبتنی بر این قانون به مجلس ارائه کنند. پیش از این محمدجواد ظریف، وزیر خارجه وقت هم در واکنش به تصمیم کشورهای اروپایی برجام مبنی بر پیگیری سازوکار حل اختلاف، هشدار داده بود: «اگر اروپایی‌ها پرونده ایران را به شورای امنیت بفرستند، موضوع خروج از NPT مطرح می‌شود.» آذر ۹۹ بعد از اینکه شرایط مذاکرات هسته‌ای خوب پیش نمی‌رفت و از سویی اسرائیلی‌ها دست به تور دانشمندان هسته‌ای کشورمان را جمله شهید فخری‌زاده زدند و رهبری انقلاب هم در سخنانی بیان کردند: «برای لغو تحریم‌ها باید اقدامی راهبردی صورت گیرد» مجلسی‌ها دست به کار شدند و روز ۹ آذر ۹۹ با ۲۳۳ رای موافق به منظور «اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها» به دوفوریت طرح خروج از پروتکل الحاقی که ضمیمه‌ای بر خروج از NPT است، رای مثبت دادند.

تلاش برای خروج از NPT

گفتنی است معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) از سوی ۱۹۱ کشور (تا سال ۲۰۱۵) از جمله ایران امضا شده است. این معاده ضمیمه‌ای موسوم به «پروتکل الحاقی» دارد که به امضای جمهوری اسلامی ایران نیز رسیده است. بر اساس این پیوندنامه پیوستی، بازرسی حق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است و برخلاف بازرسی ویژه، نیازی به تصویب شورای حکام ندارد. اما ماجرای بازرسی بازرسان انرژی اتمی از سایت‌های هسته‌ای ما قسمه‌ای برایماجراست. اما حالا که کشور در شرایط مساعد اقتصادی قرار ندارد و به عبارتی در جنگ تمام‌عیار اقتصادی و سیاسی از سوی غرب هستیم و سازمان انرژی بین‌المللی اتمی هم به قول مسئولان داخلی بدون درنظرگرفتن مسائل فنی در گزارش‌های خود علیه جمهوری اسلامی ایران سیاسی عمل می‌کند، چهره‌هایی بدون درنظرگرفتن شرایط اقتصادی کشور و سفره‌های کوچک‌شده مردم توصیه‌هایی سیاسی کرده و برای مجلس تکلیف تعیین می‌کنند. در برشی از این گزارش، هم به مجلس و هم وزارت خارجه توصیه شده

است: «ضروری است دستگاه دیپلماسی کشورمان در نوع مواجهه با آمریکا و اروپا در مسئله برجام و همچنین کم و کیف همکاری با آژانس بازنگری کرده و مجلس شورای اسلامی هم موضوع خروج ایران از NPT را در پوته بررسی قرار دهد». علاوه بر شریعتمداری برای تشویق مسئولان کشور به منظور خروج از این پیمان هسته‌ای، چهره جنجالی دیگری مثل حسن عباسی هم بعد از صدور قطع‌نامه جدید شورای حکام در توییتر نوشت: «در ۲۰ سال گذشته، این آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به چه دردی خورده؟ و دقیقا چه سودی برای ایران داشته؟ پاسخ شفاف: مطلقا هیچ». حسین جلالی، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس هم طی گفت‌وگویی هشدار داد: «قطع‌نامه اخیر شورای حکام علیه جمهوری اسلامی، تصمیم ایران را برای خروج و به تعلیق درآوردن اجرای اوطابلانه برخی اقدامات ذیل NPT سرعت می‌دهد». محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی جمهوری اسلامی هم با اینکه اشاره مستقیمی به خروج ایران از NPT نکرده است، اما گفت: «همه دوربین‌های نظارتی «فرآبادمانی» را خاموش کردیم. نصب ماشین‌های جدید و سانسئرفیوزهای پیشرفته را هم آغاز کردیم». بنابراین اتفاقی که موجب نگرانی بخش قابل توجهی از جامعه شده است، بدون درنظرگرفتن شرایط اقتصادی در حال رخ‌دادن است؛ یعنی به توصیه سیاسی برخی، مجلس قصد دارد در همان شرایط احساسی خروج از NPT را رقم بزند. یعنی اتفاقی که طی سال‌های گذشته همه می‌کوشیدند مانع از تحقق آن شوند، به توصیه برخی تندروها، با دستان خودمان در حال کلیدزدن آن هستیم! اتفاقی که شاید خواست غرب است و می‌خواهد این سرنوشت با دستان خودمان رقم بخورد.

باید همه مجلس از نظر کمیته هسته‌ای تبعیت کنیم

از این روز نظر احمد امیرآبادی، یکی از اعضای هیئت رئیسه مجلس را جویا شدیم. او در گفت‌وگو با «شرق» با اشاره به گزارش اخیر آژانس بین‌المللی اتمی که زمینه صدور قطع‌نامه جدید علیه ایران شد، گفت: «آنچه آقای گروسی انجام داد، کاری غیرحرفه‌ای بود و او به عنوان مدیر آژانس بین‌المللی هسته‌ای کار نادرستی انجام داد. ایشان قبل از تهیه گزارش خود، دیداری با مقامات وزیر صهیونیستی داشت و اسناد دروغ آنها را مینا و پایه و اساس گزارش آژانس علیه جمهوری اسلامی قرار داد. آقای گروسی باید دست از این رویه سیاسی‌کردن موضوعات بردارد و به کار فنی خود بپردازد».

امیرآبادی ادامه داد: «جمهوری اسلامی ایران را مقابل فرآبادمان‌ها وظیفه‌ای ندارد اما بر اساس وظیفه که نه بلکه حسن نیت خود، از آنجایی که فعالیت‌هایمان صلح‌آمیز است، فعالیت‌هایی که آژانس از چند منطقه خواسته بود را در اختیارش قرار دادیم». این عضو هیئت رئیسه افزود: «آژانس در ابتدا قول داده که پرونده را ببندند، اما قبل از نوشتن گزارش، نزد صهیونیست‌ها رفت که دشمن شماره یک جمهوری اسلامی است و طبق دستور آنها چنین گزارش کذبى ارائه داد که مقدمه‌ای برای صدور قطع‌نامه علیه ما شد».

این نماینده اصولگرای مجلس تأکید کرد: «به نظر می‌رسد

جمهوری اسلامی ایران باید در قبال این اقدام، پاسخ مناسب و درخور

شسانی به غربی‌ها بدهد». امیرآبادی در پاسخ به اینکه واکنش به

چه قیمتی؟ گفت: «قطعا باید چنین تصمیمی در جایی مثل کمیته

هسته‌ای که همه اطلاعات در آن وجود دارد گرفته شود و مجلس هم

موظف است از تصمیمات کمیته هسته‌ای حمایت کند».

این عضو هیئت رئیسه مجلس اضافه کرد: «ما به کمیته هسته‌ای

اعتماد داریم چراکه هم رئیس مجلس در آن کمیته حضور دارد، هم نماینده رهبری، هم وزیر امور خارجه و هم رئیس‌جمهوری در آن عضو هستند. اعضای کمیته هسته‌ای، اعضای شورای عالی امنیت ملی هستند و افرادی دلسوز و مورد اعتمادند؛ بنابراین به عنوان یک نماینده تأکید دارم مجلس باید از تصمیمات کمیته هسته‌ای دفاع کند». او افزود: «اگر قرار است درباره خروج از NPT تصمیمی گرفته شود، باید حتما با هماهنگی کمیته هسته‌ای و بر اساس اطلاعات و داشته‌های آنها باشد تا مجلس بر این اساس به تصمیم درست برسد». نماینده مردم قم در پاسخ به این سؤال که مجلس وعده داد موضوعات معیشتی مردم را مدنظر داشته باشد، اما به این وعده‌ها آن‌طوری که باید توجه نکرده است و با چنین تصمیمات سیاسی و هیجانی قطعا به کار اقتصاد و معیشت مردم آسیب جدی وارد می‌کند، گفت: «بناپد معیشت را به مسائل هسته‌ای گره بزنیم. از اول هم گره‌زدن برجام و موضوعات هسته‌ای به معیشت مردم اشتباه بوده است. نباید اقتصاد کشور را شرطی می‌کردیم. اقتصاد کشور روش خودش را دارد و ما توانایی اینکه بتوانیم خیلی از مشکلات اولیه اقتصاد کشور را با همین ظرفیت‌ها حل کنیم داریم». او افزود: «اگر اصلاحات اقتصادی را خوب اجرا کنیم بخش قابل توجهی از این شکنجگی را از بین می‌بریم. اما وقتی نیاز به دلار ۴۲۰۰ تومانی داریم و دلار ۲۴ هزار تومانی خریداری می‌کنیم و بابت آن ۲۰ هزار تومان اسکناس بدون پشتوانه چاپ می‌کنیم، ابرتورم ایجاد می‌شود؛ بنابراین حل این مشکل ربطی به برجام ندارد». امیرآبادی در واکنش به این سؤال که اولین واکنش بازار ارز به مسئله توقف مذاکره و برجام، بالارفت قیمت بود، برنامه مجلس برای کنترل تورم و بالا رفتن قیمت دلار و فشار اقتصادی بر مردم با خروج از NPT که قطعا همه فشارها را افزایش خواهد داد و به اعتراض عمومی دامن می‌زند، چیست؟ گفت: «من خشم عمومی را قبول ندارم. اینکه مردم در تنگنای عمومی هستند درست است. ما مسئولان باید تلاش کنیم مشکلات اقتصادی را به حداقل برسانیم و شکی نیست که باید انجام شوند. اما همه اینها را نباید به برجام گره بزنیم».

تحت تأثیر احساسات، تصمیمات مهم نگیریم

جدای از نظر امیرآبادی، محسن زنکنه دیگر نماینده مجلس یازدهم با نظر «شرق» درباره اینکه تصمیمات سیاسی و هیجانی مجلس و دولت می‌تواند اقتصاد کشور را تحت تأثیر قرار دهد و فشار مضاعفی بر دوش مردم تحمیل کند، موافق است. این نماینده اقتصادخوانده مجلس با «شرق» گفت: «سیاست‌هایی که دولت در حوزه‌هایی مثل مباحث هسته‌ای با خروج از NPT یا مواردی از این قبیل دارد که سیاست کلان کشور هستند، باید با سایر حوزه‌های کشور همخوانی و تناسب داشته باشند». او افزود: «هر تصمیمی که در حوزه سیاسی می‌گیریم، از آنجایی که در جنگ اقتصادی هستیم باید

ملاحظات اقتصادی این تصمیمات را هم در نظر بگیریم». زنکنه تأکید کرد: «اگر تصمیمات مهم این‌چنینی احساسی گرفته شوند به این دلیل که قطع‌نامه علیه ما صادر شده است، پس تحت تأثیر آن تصمیم پرهزینه‌ای مثل خروج از NPT یا ترک میز مذاکره یا بستن پنجره برجام را اجرا کنیم، این تصمیمات قطعا در این شرایط اقتصادی بر سفره مردم اثرگذار خواهد بود و موجب اعتراضات و ناراضیاتی آنها می‌شود». رئیس کارگروه اصلاح ساختار بودجه ادامه داد: «امروزه جنگ میان کشورها، جنگ‌های ترکیبی است. به این معنا که گاهی دشمن کاری را انجام می‌دهد که شما تصمیمی بگیرید که دقیقا مدنظرش بوده است، اما می‌خواسته به این روش همه تبعات و هزینه‌هایش را به خود کشور مقابل تحمیل کند». عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس یازدهم تأکید کرد: «این حرف درستی است که در مقابله با حمله‌های دشمن باید با تدبیر مناسب و دیدن شرایط اقتصادی جامعه و سنجیدن آستانه تحمل مردم تصمیمات مهم را بگیریم».

اگرچه توصیه‌هایی نسنجیده برای تشویق به خروج از NPT توسط دوست‌نماهایی انجام می‌شود، اما لازم و ضروری است که در این شرایط خاص اقتصادی همان‌طورکه امیرآبادی گفت این تصمیمات در کمیته‌ای متشکل از مقامات عالی‌رتبه با درنظرگرفتن شرایط جامعه اتخاذ شود؛ یا به گفته زنکنه همه جوانب امر در نظر گرفته شود تا با دست خودمان اراده دشمن را در قبال کشورمان محقق نکنیم.

فرزند مرحوم داعی نیز در این مراسم گفت: «زوابایی از وجود مبارک مرحوم پدرم آن‌قدر برای ما عادی شده بود که از اهمیت آن غافل بودیم. نکاتی که رهبری در پیامشان فرمودند و انصافا باعث آرامش خاطر خانواده و دوستان شد، نکات بسیار مهمی بود. پاک‌دستی، سلامت نفس، اعتقاد راسخ به انقلاب و امام و به نظر من آنچه باعث شد این‌گونه از او یاد کنند، الگوگرفتن از امام بود و باقی‌ماندن بر عهدی که با امام و انقلاب بستند». در پایان مراسم سیدعباس صالحی نیز از بهتمامد رهبر انقلاب تشکر کرد و گفت: «بخشی از عطر فرد را در محیط اطراف او باید دید. همسر مرحوم داعی و دختران و پسران وی جزء خانواده‌ای هستند که عطر وجود داعی را دارند. من روز جمعه برای اجازه، خدمت این عزیزان رسیدم، چون معتقدم اینجا خانه داعی است». مدیرمسئول روزنامه اطلاعات افزود: «آقای داعی را از قبل شناخت داشتم، اما در هشت سالی که معاون فرهنگی و بعد وزیر ارشاد بودم، بیشتر شناختم. ایشان در این هشت سال با سماحت پیگیر گره‌شایی از کار مردم بود. او به جای گره‌زدن، گره‌ها را می‌کشود. برای من سخن‌گفتن سخت است، چون در مؤسسه‌ای می‌آیم که با نام داعیایی عجب‌ان است و پا گذاشتن در جای پای داعی کار آسانی نیست. اما امیدوارم با مدد همکاران بتوانیم راه داعی را ادامه دهیم».

داعیای کار کردند را حس کرده است، گفت: «در این مدت طولانی آقای داعیای و مجموعه اطلاعات

پیکره واحدی شده بودند که ادب، اخلاق و تواضع را در رسانه‌ها بسط داد؛ یعنی فراتر از یک

رسانه. اینها نستبدشان با قدرت را هم تعریف می‌کردند. یعنی آقای داعیای نسبتیش با قدرت را

تعریف می‌کرد و در جایگاهی قرار می‌گرفت که به لحاظ عملی و نظری قدرت را نقد کند. این

کار چارچوب دانست و فریادهای بلند نمی‌کشید ولی این روال و رفتار را داشت که منشأ اثر بود».

علاوه بر او، جلال رفیع روزنامه‌نگار، طنزپرداز و نویسنده نیز در این مراسم بیان کرد: «در شبکه‌های

مجازی دیدم که کسی ضمن تصدیق خوبی‌های داعی نوشته بود صرف این خصلت‌های حسنه

راه به جایی نمی‌برد و ما را به توسعه‌طلب نمی‌رساند. از قضا آقای داعیای از معدهود مدیرانی بود که

بیشتر توسعه‌خواه و توسعه‌یاب داشت. بعد از جنگ جایگاه مؤسسه را تغییر داد و شبکه مستقل

روزنامه، مجله و کتاب را توسعه داد». محمدرضا مهدوی‌راد، پژوهشگر دینی و استاد دانشگاه نیز

با اشاره به آیه دهم سوره حدید گفت: «داعیای صادق بسیار روشن این آیه و از معدهود کسانی بود

که هم قبل و هم بعد از فتح مجاهد و انقلابی بود. معلوم است که بعد از فتح کسانی هستند که

پای سفره بنشینند اما مهم این است که بمانند. داعیای آن چنان که بود، ماند». سیدحسین داعیای،

وزیر کار در شرایطی از دولت سیزدهم جدا خواهد شد که تلاش‌های مجلس برای استیضاح او بی‌نتیجه ماند

یک کرسی و ۳ مدعی

حجت‌عبدالملکی از همان روزی که به عنوان وزیر کار دولت سیزدهم به مجلس یازدهم معرفی شد، بیشتر از آنکه حامی داشته باشد، منتقد داشت. اصولگرایان و رسانه‌هایشان از او به عنوان «وزیر توییتری» یاد کردند. فعالان اصلاح‌طلب و مستقل نیز با یادآوری مسائلی چون لامبورگینی تولید ایران، ایجاد شغل با یک میلیون تومان، شرکت تولید فرزند و... به انتقاد از عبدالملکی پرداختند. حالا و براساس شنیده‌ها، او اولین وزیری است که کابینه ابراهیم رئیسی را ترک خواهد کرد.

استیضاح ممنوع!

عبدالملکی در شرایطی تا چند وقت دیگر کابینه رئیسی را ترک می‌کند که تلاش‌های نمایندگان مجلس یازدهم برای استیضاح او و دیگر وزیر دولت نظیر قاضی‌امین، وزیر صمت و زارم‌وزیر و وزیر ارتباطات و حتی خاندوزی، وزیر اقتصاد، راه به جایی نبرد. مجلس یازدهم بنا به برخی توصیه‌ها اجازه استیضاح وزرا را ندارد. نمایندگان مجلس در مقاطع مختلف این مسئله را تأیید و تأکید کردند که هیئت‌رئیس مجلس هیچ‌یک از طرح‌های استیضاح را برای اجرا به صحن علنی ارجاع نمی‌دهد.

۵ مدعی، ۱۱ امیدوار

نام‌های متعددی به عنوان مدعیان کرسی ریاست وزارت تعاون،

یادداشت

فوریت احیای برجام

زخم‌کاری جراحی بر پیکره اقتصاد کشور هنوز آن چنان سرکشاده است که صدور قطع‌نامه اخیر آژانس و احتمال بازگشت مجدد تنش به میز مذاکرات چونان ریختن نمک بر آن می‌ماند. برخلاف آنچه شاید در اذهان جراحان می‌گذشت، نمتنها این طرح، آلت‌رناتیوی برای برجام نشد؛ بلکه اینک باید ورای ضرورت، از فوریت احیای توافق هسته‌ای سخن بگویم، باشد که مرهمی بر این زخم‌ها شود. به بیان دیگر جراحی اقتصادی دولت نه‌تنها ما را از تمای رفع تحریم‌ها بی‌نیاز نکرد؛ بلکه آن را دوچندان کرد. با یک نگاه کلی‌تر، در عرصه سیاست‌ورزی، همچنان که شتاب‌زدگی می‌تواند موجب ناکامی یا ناراضیاتی شود، تأخیر نیز دارای پیامدی مشابه است و دفع آفات هر دو نیازمند تدبیر است. آن‌گاه که این تعجیل و تأخیر دارای هم‌پوشانی و وابستگی متقابل برای رسیدن به اهداف مشترک باشند، شرایط حصول آنها پیچیده‌تر هم می‌شود. نمونه نخست طرح جراحی اقتصادی دولت و نمونه دوم بازگشت به برجام برای رفع تحریم‌هاست که در شرایط کنونی هدف ارجح هر دو ترفیع رشد اقتصادی کشور و بهبود رفاه و رضایت اقتصادی و اجتماعی است. اکنون در نتیجه شرایط اقتصادی ناشی از برنامه اصلاحات اقتصادی دولت، نه‌تنها واقعیات میدانی حاکی از تورم فزاینده، افزایش تدریجی نرخ ارز و سقوط ارزش پول ملی، تقلیل سطح معیشت مردم و اوضاع آشفته و ناپایدار اقتصادی و اجتماعی است؛ بلکه هشدار بسیاری از اقتصاددانان نیز مؤید آن و مؤکد بر وخیم‌ترشدن این شاخص‌ها در ماه‌های آینده است؛ بنابراین مدیران‌تر آن بود که اجاری آن به بعد از احیای توافق هسته‌ای در یک شرایط باثبات اقتصادی و اجتماعی موکول می‌شد که متأسفانه به هشدارها توجهی نشان داده نشد.

فی‌الحال که پس از واقعه به تحلیل می‌پردازیم صدور قطع‌نامه اخیر شورای حکام آژانس و اقدامات متقابل ایران مجدداً موجب تبادل تنش میان طرفین مذاکرات شده است که در صورت تداوم با ایجاد تأخیر در حصول توافق، می‌تواند شرایط اقتصادی را از این هم آشفته‌تر کند. به‌این‌ترتیب فوریت احیای مذاکرات یک ضرورت و تأخیر در آن دارای عواقب جدی است. در این باب ذکر چند نکته ضروری است. نکته اول آنکه با یک تحلیل منطقی، واضح و میرهن است که آمریکا به رهبری ترامپ و همراهی تندروها مقصر اصلی بر هم خوردن توافق هسته‌ای است و ایران در چند سال گذشته در دولت سابق، با دیپلماسی فعال و صبر راهبردی خود ضمن دفع خطرات از بر هم خوردن برجام و خطر جنگ جلوگیری کرد که نتیجه آن شکست فشار حداکثری آمریکا بود؛ اما پس از عبور از آن، با وجود این حجم از فشارهای اقتصادی و کاهش شدید تاب‌آوری اجتماعی، نیاز امروز ما به حصول توافق بیش از طرف مقابل و تأخیر در احیای برجام بیش‌ازاین دیگر قابل دفاع و پذیرش نیست. دوم آنکه از همان ابتدا عواقب فرسایشی در مذاکرات از سوی رهبر انقلاب گوشزد شد که با وجود درخواست ایشان مذاکرات به شکل فرسایشی ادامه پیدا کرد. علاوه‌براین دستگاه دیپلماسی و شخص دکتر ظریف نیز درخصوص اینکه زمان به ضرر برجام در گذر است، هشدار دادند که امروز شاید اثبات دعای ایشان هشتم. در همین راستا شرایط کنونی طلب می‌کند در کنار تجمع‌قوا در داخل، از تجربیات تیم مذاکره‌کننده قبلی استفاده نشود تا بتوانیم از به بن‌بست رسیدن مذاکرات جلوگیری کنیم. ثالثاً جنگ و مذاکره دو نقطه مقابل و جایگزین در روابط بین‌الملل هستند؛ پس هیچ راه‌حلی جز احیای توافق هسته‌ای و رفع تحریم‌ها وجود ندارد و مراد از مفهوم مقاومت مدنظر رهبر انقلاب نیز مقاومت فعال به معنای استفاده از ظرفیت‌های داخل در کنار پیشبرد مذاکرات برای رفع تحریم‌هاست. چهارمین نکته‌ای که باید مدنظر قرار داد، پذیرفتن این واقعیت است که در عرصه آتارشیک نظام بین‌الملل، روابط بازیگران بر مبنای بی‌اعتدای است و در معادای عام هیچ تضمینی جز همین قواعد پذیرفته‌شده یا غیررسمی بازی و حقوق و سازمان‌های بین‌الملل در شکل رسمی‌تر آن وجود ندارد؛ پس هنر دیپلماسی آن است که با تأکید بر منافع مشترک طرفین، رفع سوءتفاهمات، گوشزدکردن خطرات و آسیب‌های شکست و القای این موارد به طرف‌های مقابل با یک منطق قوی، موجد تضمین و اعتماد نسبی شود. به طور خاص درخصوص توافق هسته‌ای بازی‌نکردن در زمین تندروها و خنثی‌سازی توطئه مخالفان ازجمله رژیم صهیونیستی، اعتمادسازی و بهبود روابط با کشورهای عرب حوزه خلیج فارس و موازنه‌سازی با ایجاد اتحادهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بادوام ازجمله تضمین جدی است که چین و پس از احیای برجام، خود باید پیشگام و زمینه‌ساز آنها باشیم. در همین زمینه باید این نکته را نیز در نظر گرفت که ترامپ و ترامپیسیم یک عارضه در نظم نوین جهانی بود که احتمال تکرار آن بسیار دور از ذهن می‌نماید؛ اما با احیای برجام از فرصت به‌دست‌آمده پس از پیروزی بایدن می‌توان در راستای تقویت تضمین پیش‌گفته برای جلوگیری از احتمال کارشکنی تندروها در آینده نیز بهره جست. و نکته آخر آنکه متن برجام نه یک کلمه بیشتر و نه کمتر باید مورد مذاکره قرار گیرد و خواسته‌های حداکثری هر دو طرف اگر منجر به ایجاد تنش و شکست مذاکرات شود، باید تا سطح معقول که منافی متن برجام نباشد، تقلیل یابد و از آن به‌عنوان پیش‌زمینه‌ای برای گفت‌وگوهای بعدی درخصوص حل سایر اختلافات فرابرجامی استفاده شود.